

Türkiye'de Trans Kadın Mahpuslar

PEMBE
HAYATI

KA
OS
GL

Raporu Hazırlayan : Selin Berghan
Grafik Tasarım : Tayfun Temiz
Basım Tarihi : 2017

Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği İletişim Bilgileri

Adres : Ataç 1 Sokak No: 3/8 Yenışehir Ankara
Telefon : 0 312 433 85 17
Faks : 0 312 433 85 18
E-Posta : pembehayat@pembehayat.org
Web : www.pembehayat.org

Kaos GL Derneği İletişim Bilgileri

Adres : Tunus PTT, PK 12, Kavaklıdere / Ankara
Telefon : 0 312 230 03 58
Faks : 0 312 230 62 77
E-Posta : bilgi@kaosgldernegi.org
Web : www.kaosgl.org

“Bu rapor Ayrımcılığa Karşı Gökkuşaağı Koalisyonu Projesi kapsamında Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı'nın finansal desteğiyle basılmıştır. Avrupa Birliği raporun içeriği ile ilgili olarak herhangi bir sorumluluk veya yükümlülük kabul etmez.”

Türkiye’de Trans Kadın Mahpuslar

İçindekiler

Özet	1	
Summary	3	
Giriş	4	
1.	Raporun İçeriği, Amacı ve Yöntemi	5
2.	Ulusal ve Uluslararası Yasal Çerçeve	10
3.	Trans Kadınların Cezaevi Deneyimleri	13
3.1.	Adalete Erişim	13
3.2.	Cinsiyet Kimliğinin Reddi	15
3.3.	Bir Güvenlik Önlemi Olarak Tecrit	16
3.4.	Sağlık Hakkı	19
3.5.	Yabancı Trans Kadın Mahpuslar	20
Sonuç ve Öneriler	22	
Kaynakça	24	

Özet

Bu rapor, Pembe Hayat LGBTT Derneği’nin trans kadın mahpuslarla 2008 yılında başlayan ve 2014 yılında Dilek İnce Giysi Bankası ile sistematik hale gelen mektuplaşmalarına dayanmaktadır. Bu mektuplar, BM Uyuşturucu ve Suç ile Mücadele Ofisi tarafından hazırlanan “Özel İhtiyaçlara Sahip Mahpuslar Üzerine Elkitabı”nda belirlenen sorun alanları temelinde analiz edilerek, Türkiye’deki trans kadın mahpusların cezaevi deneyimlerinin ortaya konması ve ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Genel olarak LGBTİ bireyler ve görünürlükleri nedeniyle özellikle trans kadınlar, cezaevlerinde şiddet ve ayrımcılığa önemli ölçüde maruz kalmaktadır. Uluslararası insan hakları mekanizmaları devletleri tüm mahpuslar gibi trans kadınları da korumaya mecbur etmekte ve LGBTİ mahpusları “özel ihtiyaçları olan mahpuslar” olarak tanımlamaktadır.

Bu rapora 2008-2016 tarihleri arasında Pembe Hayat LGBTT Derneği’nin 67 trans kadınla yaptığı mektuplaşma dahil edilmiştir. Bu kişilerden 38’i ile çoklu olarak mektuplaşmıştır. Karşılıklı olarak 20’yi aşan mektup alınıp gönderilen mahpuslar bulunmaktadır. Trans mahpusların 6’sı yabancı uyrukludur. (5 kişi Brezilyalı, 1 kişi Azeri kökenli). Rapora dahil olan mektuplar 14 şehir ve 18 cezaevinden gelmektedir.

Türkiye imzaladığı uluslararası sözleşmeler ve kendi yasal mevzuatı çerçevesinde, adalete erişim başta olmak üzere tüm adalet sistemi içinde eşit ve insan onuruna yakışır şekilde davranmayı taahhüt eder. Ancak söz konusu trans kadınlar olduğunda, ayrımcılık uygulamada bir kural haline gelmiş ve yasal olarak yasaklanmamıştır. Trans kadınların fail olduğu davalar emsallerine göre daha hızlı sonuçlanmakta; karakol ve mahkemelerde hukuki olarak temsil edilememekte; erkek cezaevlerinde kalmaya mecbur bırakılmakta; cezaevi girişlerinde yasalara aykırı olarak çıplak aramaya maruz kalmakta; güvenlik nedeniyle yasalara aykırı olarak tecrit edilmekte; diğer mahpuslarla aynı haklardan yararlandırılmamakta ve diğer mahpuslar, cezaevi personeli ve idaresinin sözel ve fiziksel şiddetine maruz kalmaktadırlar.

Trans kadınların genel olarak toplumda ve özelde adalet sisteminde yaşadıkları sorunların önlenmesi için en başta eşitlik ve ayrımcılık karşıtı yasalara “cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği” ibarelerinin eklenmesi; adalet sistemi içindeki personelin cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği konularında eğitilmeleri ve bu temelde ayrımcılık yapan kamu personeli hakkında cezai işlem yapılması; yasalara aykırı ve keyfi çıplak arama ve tecrit uygulamalarına son verilmesi; transların da diğer mahpuslarla aynı haklardan yararlandırılmaları; sağlık hakkı kapsamında hormon kullanımı ve cinsiyet düzeltimi ameliyatlarının sağlanması; sivil toplum örgütlerinin cezaevi ziyaretlerinin kolaylaştırılması ve sorunların çözümü için bu örgütlerle birlikte çalışılması gerekmektedir.

Summary

This report aims to describe the prison experiences of trans women and to identify their needs by analyzing the letters on the ground of “the Handbook on Prisoners with special needs” prepared by The United Nations Office on Drugs and Crime. The report based on the letters, written by Pembe Hayat LGBTT Association and trans women prisoners. The correspondence started in 2008 and became systematic in 2014 through Dilek İnce Cloth Bank.

This report comprises of letters of 67 trans women written between 2008 and 2016. With 38 out of 67 of these correspondences' letters had been exchanged multiple times. For some prisoners number of these exchanges exceeded 20 letters. 6 of these trans prisoners are foreign nationals (5 Brazilian and 1 Azerbaijani origin). The letters included in this report come from 18 prisons and from 14 cities.

According to its own legal legislations and the international conventions that have been signed, Turkey guarantees to act, befitted with human dignity and equal rights including right to access to justice system. Nevertheless, when it comes to the experiences of trans women, discrimination has been institutionalized and become a rule in practice and it has not been prohibited within legal status. In lawsuits where the perpetrator is trans women the cases come to a conclusion faster than the precedent cases; they are usually unable to have a judicial representatives in police stations and in courts; forced to reside in men's prisons; have been subject to unclothed body search at the prison entrances although it is against the law; although it is against the law they have been subjected to solitary confinement for security reasons; have not been subject to the same rights like other prisoners and have been exposed to verbal and physical violence of other prisoners, prison officials and of prison management.

For the prevention of problems that trans women's face within the society in general and through the juridical system in particular it is necessary above all to attach “sexual identity and sexual orientation” inscriptions to the equal rights and discrimination legislations; to ensure all the officials within the juridical system having been trained according to the sexual identity and sexual orientation fields/topics/ and to ensure to take criminal action against the civil servants acting adversely to this bases; to put an end to the unlawfully and arbitrary unclothed body search and solitary confinement practices; to ensure that trans women prisoners benefit from the same rights as the other prisoners; to ensure the realization of the sex reassignment operations and hormone usage in accordance with right to health; to ease the prison visits of non-governmental organizations and to work cooperatively with these organizations for the solutions of related problems.

Giriş

Genel olarak LGBTİ, özelde trans mahpuslara yönelik çalışmaların sayısı giderek artıyor olsa da bu çalışmalar hem dünyada hem de Türkiye'de hala son derece sınırlıdır. LGBTİ bireyler adalet sisteminde cinsel kimlik ve cinsel yönelim temelinde ayrımcılık ve şiddete karşı önemli ölçüde korumasız durumdadırlar. Bazı trans kadın ve eşcinsel mahpuslar kimliklerini saklasa da, trans kadınların “aşırı” görünürlüğü kötü muamele ve şiddet riskini arttırmaktadır (ACLU&NCLR 2014; UNODC 2009). Dahası eşcinsel olmasa bile öyle algılanan kişiler de aynı şiddet biçimlerine maruz kalmaktadırlar.

Uluslararası mekanizmalar devletleri tüm mahpusları korumakla yükümlü tutmaktadır. Ayrıca devletler LGBTİ bireylerin de dahil olduğu “özel ihtiyaçlara sahip mahpuslar”ın maruz kaldıkları her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırmak için pozitif eylemde bulunmak durumundadır (UNODC 2009).

Bu kapsamda, bu çalışma Türkiye'deki cezaevlerinde bulunan trans kadın mahpusların deneyimlerini ve ihtiyaçlarını ortaya koymak için, Pembe Hayat LGBTT Derneği'nin 2008-2016 yılları arasında 67 trans kadın mahpusla yaptığı mektuplaşmaya dayanılarak hazırlanmıştır. Mektupların ortaya koyduğu trans kadınların cezaevi deneyimleri, karşılaştıkları hak ihlalleri ve ihtiyaçları temelinde ele alınmıştır. Mektuplaşılan trans kadınların 6'sı yabancı uyrukludur. Bu kişiler hem cinsel kimliklerinden hem de yabancı olmalarından dolayı iki kere risk altındadır ve ayrı bir başlık altında bu riskler ele alınmıştır. Çalışma, adalet sisteminin güçlendirilmesi, ayrımcılığın önlenmesi ve tüm mahpuslara eşit muamele edilmesi ile ilgili önerilerle son bulmaktadır.

Adalet Bakanlığı herkesin olduğu gibi, LGBTİ bireylerin de bakanlığıdır. Bu alanda çalışan bir sivil toplum örgütü olarak, her şeyden önce bakanlığımızın insan onuruna yakışır şartlarda hizmet sunması için konunun çözümüne katkı vermek sorumluluğumuzdur. Bu rapor da bu sorumluluk kapsamında, Adalet Bakanlığı başta olmak üzere tüm kamu kurumları ve sivil toplum örgütlerinin kullanımı için hazırlanmıştır.

Raporun İçeriği, Amacı ve Yöntemi

Bu raporun amacı, Türkiye’deki cezaevlerinde bulunan trans kadın mahpusların cezaevi deneyimlerini ve ihtiyaçlarını ortaya koymak ve bunları uluslararası insan hakları perspektifinden analiz ederek öneriler geliştirmektir. Bu analiz temelde BM Uyuşturucu ve Suç ile Mücadele Ofisi tarafından hazırlanan “Özel İhtiyaçlara Sahip Mahpuslar Üzerine Elkitabı (2009) ’nda tanımlanan sorunlar üzerinden yapılmış ve özellikle Türkiye’de bu alanda yapılan az sayıdaki diğer rapor ve çalışmaların verileri ve sonuçlarıyla da desteklenmiştir. Bu sorunlar yargılanma ve cezaevi süreçlerinde transfobi, cinsel şiddet tehdidi, kurumların ayrımcı uygulamaları, sağlık sorunları, sosyal izolasyon olarak özetlenebilir.

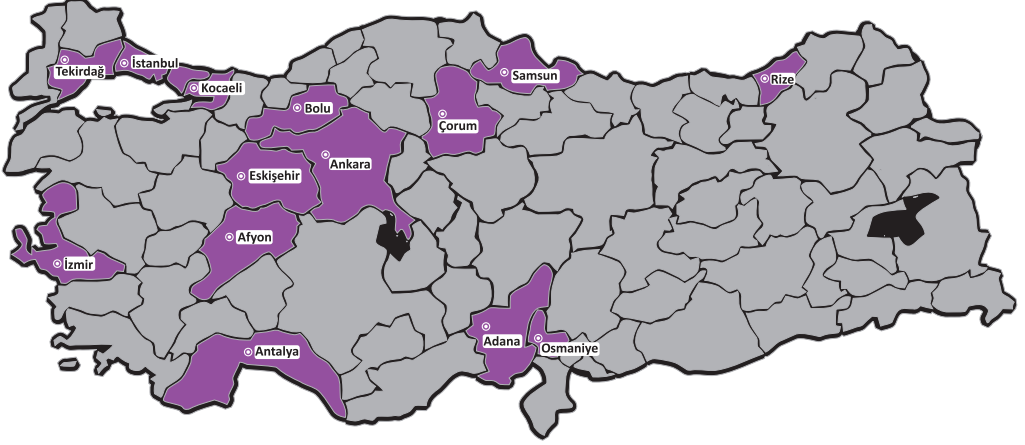
Bu rapor, temelde Pembe Hayat LGBTT Derneği’nin cezaevinde bulunan trans kadınlardan aldığı mektuplara dayanmaktadır. 2008 yılında yönetim kurulu başkanı Buse Kılıçkaya’nın cezaevine girmesiyle başlayan trans mahpuslarla dayanışma çalışmaları, 2014 yılında nefret cinayeti ile katledilen Dilek İnce adına açılan “Giysi Bankası” ile sistematik hale gelmiştir.

Rapora dahil edilen mektuplar

- Rapora 2008-2016 tarihleri arasında 67 trans kadınla yapılan mektuplaşma dahil edilmiştir.
- Bu kişilerden 38'i ile çoklu olarak mektuplaşmıştır. Karşılıklı olarak 20'yi aşan mektup alınıp gönderilen mahpuslar bulunmaktadır. 29 kişiyle ise tekli mektuplaşma olmuş, Pembe Hayat, Giysi Bankası kapsamında mahpusların ihtiyaçlarını sormuş ve karşılamıştır.
- Dilek İnce Giysi Bankası ile trans kadınlarla mektuplaşma sistematik hale gelmiş ve 2014-2016 yılları arasında 150 mektup cevaplanmıştır.
- Bu kişilerin 6'sı yabancı uyrukludur. (5 kişi Brezilyalı, 1 kişi Azeri kökenli).
- Bu kişilerin yalnızca bir tanesi cinsiyet düzeltimi ameliyatı olmuş ve kadın cezaevinde bulunmaktadır, diğer 66 kişi erkek cezaevlerinde tutulmaktadır.
- Bu kişilerden 7'si birden fazla hapis hane görmüş, biri ise çeşitli nedenlerle 8 ayrı cezaevinde kalmıştır.
- Bu konuda bilgi veren mahpuslar olsa da Pembe Hayat Dernek politikası gereği, kişilerin ne suç ile yargılandıklarını sormamaktadır. Mektuplaşılan trans mahpuslardan bazılarının birkaç aylık bir tutukluluk süresi olduğu, bazılarının ise müebbet hapis cezası aldığı söylenebilir.
- Mektuplaşmalar süresince 6 kişi tahliye olmuştur.
- Rapora dahil olan mektuplar 14 şehir ve 18 cezaevinden gelmektedir.

Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

Cezaevleri:

1. Afyon

2. Adana - Kürkçüler

3. Ankara - Sincan

4. Antalya - Alanya - Mahmutlar

5. Bolu

6. Çorum

7. Eskişehir

8. İstanbul

a. Ümraniye

b. Maltepe

c. Bakırköy Kadın Kapalı

d. Metris

9. İzmir Menemen

10. Kocaeli

a. Erkek Kapalı

b. Gebze Kadın Kapalı

11. Osmaniye

12. Rize - Kalkandere

13. Samsun - Bafra

14. Tekirdağ

Dilek İnce Giysi Bankası

Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği'nin 20 Kasım 2014 yılında Nefret Suçu Mağduru Transları Anma Haftası kapsamında kurduğu Dilek İnce Giysi Bankası, adını, 2006 yılında Eryaman olaylarında pompalı silah ile öldürülen trans kadın Dilek İnce'den almaktadır.

Dilek İnce Giysi Bankası bir dayanışma ağı çevresinde, gönüllülerin yardımları ile ilerlemektedir. Banka, gönüllülerden gelen temiz, kullanılabilir kıyafetleri, ihtiyaç sahibi mülteci ve mahpus LGBTİ'lere derneğimize gelen ve KAOS GL ve Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST)' in bize ilettiği mektuplar doğrultusunda ihtiyaçlarına yönelik olarak iletmektedir. Mahpus LGBTİ'lere kıyafet yardımları 3 ayda 1 kez yapılmaktadır. Dilek İnce Giysi Bankası kurulduğundan bu yana, 10 toplu gönderim yapılmıştır. 2014 yılında yapılan ilk gönderim 30 kişiye ulaşmışken, 2016 Mart ayı gönderiminde 70 kişiye ulaşılmıştır.

Trans mahpuslar, Pembe Hayat ve Dilek İnce Giysi Bankası'nı bir başka trans mahpustan ya da cezaevi psikoloğundan öğrenip iletişime geçebilmektedir. Pembe Hayat düzenli olarak cezaevi psikologlarıyla iletişime geçip Dilek İnce Giysi Bankası hakkında bilgilendirme yapmaktadır.

Pembe Hayat Derneği, 2008-2010 yılları arasında düzenlediği etkinliklerin gelirlerini ihtiyaç sahibi trans kadınların adına yatırarak maddi destek sağlamaya çalışmıştır. Bunun yanı sıra, mahpusların boncuk, örgü gibi elişlerinin satışına destek olmaya ve bunlar için malzeme sağlamaya çalışmaktadır. Ancak maddi destek ihtiyacı önemli bir sorun olarak durmaktadır.

Mektuplarda istenen ve Dilek İnce Giysi Bankası tarafından karşılanan giysi ve kişisel kullanım eşyaları ise şu şekilde sıralanabilir:

Yazlık ve kışlık giysiler
(tişört, pantolon, etek, elbise,
tayt, mont, kaban, eşofman vb.)

İç çamaşırı
(özellikle destekli sutyen)

Takı
(yüzük, kolye, küpe, bilezik)

Yazlık ve kışlık ayakkabı
(özellikle topuklu ayakkabı)

Peruk

Terlik

Havlu

Lif

Krem

Nevresim, Battaniye

Makyaj Malzemeleri
(far, allık, pudra, oje, aseton, ruj, fondoten)

Kişisel kullanım dışında istenen ve karşılanan diğer ihtiyaçlar ise şunlardır:

Kaynak
(Cinsiyet düzeltimi ameliyatı ile ilgili
bilgi, kitap ve dergi, diğer lgbti derneklerinin adresleri).

Dini
(Seccade, tesbih).

Ulusal ve Uluslararası Standartlar

Ulusal Mevzuat

Türkiye’de LGBTİ olmak suç değildir, ancak LGBTİ bireyleri ayrımcılıktan koruyacak herhangi bir yasal mevzuat da bulunmamaktadır. Her ne kadar Türkiye taraf olduğu sözleşmeler ve Anayasa’nın 10.maddesi uyarınca eşitliği garanti altına almayı ve ayrımcılığı önlemeyi taahhüt etse de uygulamada durum farklıdır. Hiçbir yasal düzenleme “cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim” ibarelerini içermez.

Uluslararası Standartlar

LGBTİ kişiler, diğer tüm bireylerle aynı haklara sahiptir ve birçok uluslararası mekanizma bu hakları garanti altına almaktadır.

Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi

Madde 2: Herkes ırk, renk, cins, dil, din, siyasal ya da herhangi bir başka inanç, ulusal ya da toplumsal köken, doğuş ya da herhangi başka bir ayırım gözetilmeksizin bu Bildirge’de açıklanan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.

Madde 3: Yaşamak, özgürlük ve kişi güvelliği herkesin hakkıdır.

Madde 5: Hiç kimse işkenceye, zalimane, insanlık dışı, onur kırıcı cezalara veya muamelelere tabi tutulamaz.

Madde 7: Yasa önünde herkes eşittir ve herkes ayırım gözetilmeksizin yasanın koruyuculuğundan eşit olarak yararlanma hakkını taşır. Herkesin bu Bildirge’ye aykırı her türlü ayrıma ve bu tür ayırım gözetici işlemler için yapılacak her türlü kişiktirmeye karşı eşit korunma hakkı vardır.

Madde 9: Hiç kimse keyfi olarak tutuklanmaz, alıkonulamaz, sürülemez.

Madde 12: Hiç kimse özel yaşamı, ailesi, konutu ya da yazışması konularında keyfi müdahaleye, onuruna ve adına karşı saldırıya uğrayamaz. Herkesin bu müdahale ve saldırılara karşı yasa ile korunmaya hakkı vardır.

Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi

Madde 2: Bu Sözleşme'ye taraf her Devlet kendi ülkesinde yaşanana ve yetkisi altında bulunan bütün bireylere ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka fikir, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum ya da başka bir statü bakımından hiçbir ayırım gözetmeksizin bu Sözleşme'de tanınan hakları sağlamak ve bu haklara saygı göstermekle yükümlüdür.

Madde 6: Her insanın doğuştan gelen yaşama hakkı vardır. Bu hak yasalarla korunacaktır. Hiç kimsenin yaşamı keyfi olarak elinden alınamaz.

Madde 7: Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz. Özellikle, hiç kimse kendi özgür rızası olmadan tıbbi ya da bilimsel deneylere tabi tutulamaz.

Madde 9: Herkesin kişi özgürlüğü ve güvenlik hakkı vardır. Hiç kimse keyfi olarak yakalanamaz veya tutuklanamaz. Hiç kimse kanunun tayin ettiği sebeplere ve usule uygun olmaksızın özgürlüğünden yoksun bırakılamaz.

Madde 17: Hiç kimsenin özel hayatına, ailesine, evine ya da haberleşmesine keyfi ya da yasa dışı olarak müdahale edemez; hiç kimsenin şeref ve itibarına yasal olmayan tecavüzlerde bulunulamaz.

Madde 26: Herkes yasalar önünde eşittir ve hiçbir ayırım gözetilmeksizin yasalarca eşit derecede korunur. Bu bakımdan, yasalar her türlü ayrımı yasaklayacak ve ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka fikir, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statüler gibi, her bağlamda ayrımcılığa karşı eşit ve etkili korumayı temin edecektir.

Uluslararası İnsan Hakları Hukukunun Cinsel Yönelim ve Cinsel Kimlik ile İlişkili Olarak Uygulanması Konusunda Yogyakarta İlkeleri

İlke 9: Gözaltında insani muamele hakkı: Özgürlüğünden mahrum edilmiş herkes insani bir şekilde ve insan haysiyetine saygı içinde muamele görmelidir. Cinsel yönelim ve cinsel kimlik her kişinin haysiyetinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (ICCPR)

Madde 1: Bu Sözleşme'ye Taraf her Devlet kendi ülkesinde yaşayan ve yetkisi altında bulunan bütün bireylere ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka fikir, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum ya da başka bir statü bakımından hiçbir ayırım gözetmeksizin bu Sözleşme'de tanınan hakları sağlamak ve bu haklara saygı göstermekle yükümlüdür.

Madde 2: Mevcut mevzuatta ve diğer yasal tedbirlerde henüz düzenleme bulunmayan durumlarda, bu Sözleşme'ye Taraf her Devlet, kendi anayasal kurallarına ve bu Sözleşme'nin hükümlerine uygun olarak, bu Sözleşme'de tanınan hakların uygulanmasını sağlamak bakımından gerekli olan yasama ve diğer tedbirleri almakla yükümlüdür.

26. Madde: Herkes yasalar önünde eşittir ve hiçbir ayırım gözetilmeksizin yasalarca eşit derecede korunur. Bu bakımdan, yasalar her türlü ayrımı yasaklayacak ve ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka fikir, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statüler gibi, her bağlamda ayrımcılığa karşı eşit ve etkili korumayı temin edecektir.

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (ICESCR)

2. Maddesi: Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, bu Sözleşmede beyan edilen hakların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya diğer bir fikir, ulusal veya toplumsal köken, mülkiyet, doğum gibi her hangi bir statüye göre ayrımcılık yapılmaksızın kullanılmasını güvence altına almayı taahhüt ederler.

İlgili diğer sözleşmeler:

- Birleşmiş Milletler İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme
- Birleşmiş Milletler Mahpuslara Yönelik Muamelede Standart Asgari Kurallar
- Her Türlü Tutukluluk ve Mahpusluk altındaki Kişilerin Korunması için İlkeler Bütünü
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (ECHR) 1953 ve onun protokolleri
- Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı, 2000
- Avrupa Konseyi Standartları – Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli Ayrımcılıkla Mücadele

Trans Kadınların Cezaevi Deneyimleri

Adalete Erişim

Trans kadın mahpusların adalete erişim sorunları ceza-adalet sistemine girmeden başlar. Trans kimliği nedeniyle “suçlu” dur trans kadınlar. Türkiye’de yasal olarak LGBTİ kimliklerine sahip olmak suç olmasa da, genel olarak LGBTİ bireylere özelde trans kadınlara karşı ayrımcılık hayatın her alanında elle tutulur bir somutluk taşır. Yapılan araştırmalar da trans kadınların bu ülkede ötekinin ötekisi olduğunu göstermektedir. Ailenin reddi, okulda yaşanan zorbalık ve dışlanma, iş yaşamındaki ayrımcılık trans kadınları riskli davranışlar içeren hayat tarzlarına zorlar. Dolayısıyla trans kadınların fail oldukları olaylar, yaşadıkları ayrımcılıkla doğrudan ilişkilidir (MAP 2016; Koyuncu 2015; CISST 2015) ve hapsedilmelerine sebep olan fiillerinin başlıca nedenleri can güvenlikleri ve geçim kaynaklarından mahrum bırakılmalarıdır (CISST 2016).

Trans kadınlara karşı şiddet haklı görülürken, trans olma halinin kendisi cinayet davalarında bile ceza indirimine gerekçe olmaktadır (Pembe Hayat ve KAOS GL, 2013, 2015; KAOS GL 2013). Trans kadınların fail olarak yer aldığı davalar, benzerlerine oranla daha hızlı sonuçlanmaktadır (CISST 2015, 2016). Bir başka deyişle, trans kadınların suçu, bu ülkede herkesinkinden daha hızlı kanıtlanmaktadır.

Dava sürecinden önce ise, karakollarda polis tarafından kötü muamele göyerek ikinci kez mağdur edilirler. Sözlerinin ciddiye alınmaması, güvenlik güçleriyle ilgili şikayetlerinin sonuçsuz kalması, avukat tutamayanlar için atanan baro avukatlarının davalarda bulunmaması, hakimlerin ayrımcı tavırlarının hapis cezası kararını etkilemesi, cezaevi idaresine yapılan şikayet başvurularının sonuçsuz kalması adalete erişimde yaşadıkları sorunlar olarak sıralanabilir (UNODC 2009, Koyuncu 2015, CISST 2015, 2016).

Ayrıca trans mahpusların hapis haneye girişte kurum içi hak ve sorumlulukları hakkında, devam eden ya da Yargıtay’a giden dosyaları ile ilgili olarak ve cezaevinde yaşadıkları hak ihlalleri ve ayrımcılık ile ilgili nasıl şikayette bulunacaklarına ilişkin hukuki bilgilendirme ve destek ihtiyaçları vardır. Bu bilgilendirme keyfi olarak yapılmakta ya da yapılmamaktadır.

“Tek suçumuz tercih ettiğimiz hayat. Tek suçumuz özgür yaşamak.”

“Yargılanmış olduğum mahkemece konumumdan dolayı tarafıma duyulan kin ve nefrete gerek yasal olan indirim maddelerini somut deliler sunmamıza rağmen uygulanmaması ve her cümlesine başladığında yüzüme karşı “senin gibiler” gibi söylemlerle tarafımın aşağılanması sonucu kesinlikle etik ve yasal olmayan bir karar verilmiştir... Ben normal bir şüpheli sanık olarak değil, resmen aşağılık, iğrenç biri olarak yargılandım.”

“Timsahın ağızındayız. İsteyen bizi çiğneyebiliyor, çünkü bunların dokunulmazlıkları var. Ne savcı, ne infaz hakimi ne başsavcı ne Adalet Bakanı ne de mahkeme bunlara dokunmuyor. O nedenle cezaevi idaresi o kadar çok insanlık suçu işliyor ki.”

“Ben 99 depreminde tüm ailemi kaybettim. Dışarıda kimsem yok... Tek başıma orada burada cezaevinin yolunu tuttum. O gün bugün zor günlerim devam ediyor... İtildik kakıldık, hor karşılandık, 3. sınıf insan görüldük.”

“30 yaşındayım. Şu an 11 aydır cezaevinde bulunuyorum. Bir akrabamın beni kandırıp suçu üstlenmemden dolayı müebbet ceza verdiler... Bayan görünümündeyim. Trans olduğumu ailemde herkes bilmemektedir... Ailem erkek kıyafeti gönderiyor. Lakin o kıyafetleri giyemem.”

“Buradan ne söylesem yaban gelir. Bizim için ne içerisi ne dışarı ne fark eder ki. Doğuştan ekmeğimiz tuzsuz. Dışarıda toplum denilen yer baskısı, cezaevinde mahkumların baskısı. Trans birey olarak bazen insan içerideyken özgür olmaktan da korkar oluyor.”

Cinsiyet Kimliğinin Reddi

Cezaevleri, ikili cinsiyet sistemine göre tasarlanmış yapılardır. Dolayısıyla mahpuslar cinsel organlarına göre kadın ya da erkek cezaevlerine yerleştirilirler. Bu dışlayıcı uygulama cinsiyet düzeltimi olmamış ve olmak istemeyen trans kadınların cinsiyet kimliğini tanımaz. Trans kadınlar, erkeklerin ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiş erkek hapishanelerine yerleştirilir. Bu durum trans kadınlar için birçok hak ihlaline neden olur ve şiddete maruz kalma riskini artırır.

Erkek cezaevlerine gönderilen trans kadınların cezaevi girişinde aramaları, itirazlarına rağmen, erkek memurlar tarafından yapılır. Bu arama işlemi bazen hem gardiyanlar hem de askerler tarafından, her zaman hakaret ve aşağılama içerecek şekilde ve yasalara aykırı olduğu halde çıplak arama olarak yapılmaktadır.

Kanuna göre¹ çıplak arama, “Hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve kurum en üst amirinin gerekli görmesi halinde” yapılabilmektedir. Trans kadınlar söz konusu olduğunda, çıplak arama tamamen kural dışı bir şekilde ve insan onuruna aykırı şekilde yapılmaktadır.

Erkek cezaevlerinde tutulan trans kadınların cımbız, ağda gibi ihtiyaçlarının karşılanmaması, erkek kıyafeti giymeye zorlanmaları ve “erkek gibi” yaşamaya mecbur bırakılmaları, saçlarının kesilmesi yine cinsiyet kimliğinin reddi anlamına gelmektedir. Mektuplarda dile getirilen giysi ve kişisel kullanım eşyalarına yönelik ihtiyaçların kantinlerden temin edilememesi, edilse bile düşük kaliteli ürünlerin yüksek fiyattan satılması da ayrı bir sorundur.

Kişisel kullanım eşyalarının yanı sıra, koğuştaki kullanılan elektrik, sabun deterjan gibi temizlik malzemeleri, çay, çay demlemek için su ısıtıcı, televizyon gibi ihtiyaçların hepsi cezaevi kantinlerinden temin edilmek zorundadır. Trans kadın mahpusların birçoğu aileleri ile görüşmemektedir. Kendilerine ait paraları yoksa, dışarıdan başka birinden destek görmüyorlarsa ve güvenlik nedeniyle İş-Kur’un işlerinde çalıştırılmadıklarından, maddi açıdan çok zorluk çekmekte, temel ihtiyaçlarını bile karşılayamaz olmaktadır.

Bir Güvenlik Önlemi Olarak Tecrit

Trans mahpusların diğer mahpusların cinsel taciz ve şiddetinden korunma ihtiyaçları vardır (UNODC 2009). Bu ihtiyaç, Türkiye cezaevlerinde trans kadınları tekli hücrede tutarak, ortak alana çıkmalarını ve ortak etkinliklere katılmalarını yasaklayarak, yani tecrit uygulayarak çözülmektedir. Trans kadın mahpuslar, güvenlik ve yeterli koğuş olmadığı gerekçesiyle tekli hücrede tutulabilmekte, diğer mahpusların sahip olduğu sportif faaliyetler, iş-Kur işlerine katılım, eğitimlerine devam etme gibi haklardan yararlandırılmamaktadırlar.

Mahpusların, hücre cezası olmadan tek tutulması yasalara aykırı bir uygulamadır. Üstelik Türkiye, 8 ay boyunca tek tutulmuş olan bir eşcinsel mahpus nedeniyle AİHM'de mahkum edilmiştir (CİSST 2016). Ancak özellikle cezaevinde başka bir trans mahpus yoksa, tekli hücrede tutulma bir kural haline gelmiştir. Bu mahpuslar, diğer mahpusların sahip olduğu haklarını kullanırken de ya sınırlama ya da tamamen yasaklama ile karşılaşmaktadırlar.

“Cinsel kimliğim nedeniyle 2 yıldır beni hep tek kişilik bir odada rehineler gibi tutuyorlar. Güvenlik sağlıyoruz diye tecrit ediyorlar. Her bir sorununu, her bir ihtiyacını işkenceye çeviriyorlar.”

“Daha önceden yatmış olduğum cezaevlerinin çoğunda cinsel kimliğim yüzünden tecritte tutuldum, tecritte tutulduğuma dair evraklar var elimde, tahliye olmayı bekliyorum.”

“Şu an bu cezaevinde aynı blokta tek kişilik tecrit koğuşlarında tutuluyoruz. Alt ve üst olmak üzere toplam 10 kişiyiz. “

“Burada 8-10 kişiyiz. Ancak her birimiz tecrit ediliyoruz. Tek başımıza cezamız infaz ediliyor. Yani kapalı bir kutu senin anlayacağın. İnan herkesin psikolojisi çok bozuldu. Çok kötüyüm. Çok kötüyüz. Yolum kısa olsa takmam, ama 1,5 senem var. Hep mi böyle olacak?”

“Düşünebiliyor musun günde 1 saat bahçeye çıkma hakkım var. Sanki hücre cezam var. O da yok. Olsa inan bu kadar ağır gelmez. Tek istediğim 90 adımlık bir odadan kurtulup daha iyi şartlarda cezamı infaz etmek.”

“Ben bir trans kadınıyım. Ancak daha pembe kimlik alamadığımdan dolayı eski ismimi geçerli sayıyorlar. Uzun zamandan beridir cezaevindeyim. Ve bir yıldır bu cezaevinde kalmaktayım. Ancak sadece hem Kürt hem travesti kimliklerimden dolayı ötekileştirme ve ayrımcılığa en ağır şekilde tabi tutulmaktayım. Ben cezaevine geldiğimden beri yapayalnız, tek başıma, bir odada esir ve rehine gibi tutulmaktayım. “Ya hasmınla tecavüze uğradığın kişiyle kalırsın ya da tek kalırsın” diyorlar. Kimseyi yanıma vermiyorlar ve hiçbir ortak kullanım alanına kimseyle beni çıkartmıyorlar. 8 aya kadar beni hiçbir yere çıkartmadılar. 8 aydan sonra ayda iki saat beni tek spora çıkarıyorlar. Oysa F tipinde haftada 9 saat faaliyet hakkım vardı.”

“Cezaevlerinde bulunan, spor hariç, hiçbir aktiviteden yararlanamıyoruz. 15 günde bir spor salonuna bir saatliğine çıkıp spor yapmaya çalışıyoruz, fakat koşu her gün voleybol oynuyoruz.”

“Burada kalabalıklaştık. Toplam 17 trans var. Aramızda sorunlar olmadığı halde herkes bir araya gelip sosyal faaliyetlere çıkıyoruz.”

Bazı durumlarda trans mahpuslar ya cımbız gibi istekleri karşılanmadığı ya da güvenlik nedeniyle tecrite atılmak için disiplin suçu işlemektedirler, çünkü cezaevi personeli ve yönetiminin ayrımcı davranışları, hakaret ve şiddet tehditlerine karşı korunmasız durumdadırlar. Savcılığa yazdıkları dilekçeler cezaevi yönetimleri tarafından işleme alınamamaktadır. Bu keyfi uygulamalar, şiddet ve kötü muamele, tecrit üst üste eklenince, trans kadınlar seslerini duyurmak için açlık grevleri ya da intihar girişimlerinde bulunmaktadırlar.

“Hakaret, küfür, aşağılama... mahkumlara alıştım, kulak asmiyorum, ama o devlet memuru... neler çekiyorum, hiçbir şikayet dilekçemi herhangi bir resmi makama ulaştıramıyorum.”

“Hayat bizlere oyun oynuyor. Cezaevinde bulunan çoğu transın kaderi aynı. Her gün başka problemlerle karşılaşyoruz. Cezaevinde problemsiz geçen gün yok. Ceza içinde ceza yatıyoruz. Şu anda cezaevinde 10 kişiyiz. Aynı koşuğa yatıyoruz.”

“Hiçbir sorunumu çözmüyorlar, dilekçelerimin cevabını vermiyorlar, ihtiyaçlarım karşılanmıyor, dilekçe ve mektuplarım dışarıya gönderilmiyor ve engelleniyor.”

“Artık dayanacak gücüm kalmadı. Açlık grevine başladım. Yapacak başka bir şeyim yok. Bana verilen cevap “Cezan bitene kadar tekli hücrede yatacaksın.”

Trans kadınların yaşadığı tecritin son biçimi, cinsel kimliklerinin ailelerin reddi ile ilgilidir. Çok az trans mahpusun ailesiyle iletişimi devam etmektedir. Aileleri cinsel kimliklerini bilmemekte ya da eşcinsel olarak bilmektedir. Geri kalanlar ise cinsel kimliği nedeniyle ailesi tarafından reddedilmiştir. Dolayısıyla aileleri tarafından ziyaret edilmezler. Özellikle yaşadıklarından farklı şehirlerdeki cezaevlerinde tutulanlar arkadaşları tarafından da ziyaret edilmez. Bu durum, büyük bir yalnızlık anlamına gelmekte, bir anlamda tecrit halini almaktadır.

Sağlık Hakkı

Trans kadınların cezaevindeki sağlık ihtiyaçlarının başında, yaşadıkları aşağılanma, şiddet, tecrit, cezaevi koşulları, yalnızlık ve çaresizlik hissi nedeniyle psikolojik destek gerekmektedir. Bunun yanında hormon kullanımına devam etmek ya da başlamak ve bazıları için cinsiyet düzeltimi ameliyatını yaptırabilmek önemlidir.

Cezaevlerinde sağlanan sosyo-psikolojik destek, personelin trans mahpuslara ilişkin bilgi ve deneyimi olmaması ya da önyargılı olmaları nedeniyle her zaman yeterli olmamakta ve hatta zarar verici olabilmektedir. Bu hizmetin sağlanmasında bir standart olmadığından, iyi örnek olarak gösterilenler azınlıkta kalmaktadır. Cezaevi psikoloğunun önyargılı olmadığı durumlarda, bu trans mahpus için büyük bir destek anlamına gelmektedir.

Trans mahpuslar, hormon kullanımına, yine cezaevi personelinin özellikle sağlık personelinin tutumuna bağlı olarak devam edebilmektedir. Cezaevinde hormon kullanmaya başlayan mahpus olduğu gibi, özellikle hormon tedavisi engellenen mahpuslar da bulunmaktadır. Cinsiyet düzeltimi ameliyatı ise mahpusun kendi olanakları ile yapılmasına izin verilebilmekte, ama cezaevindeki sağlık hakları kapsamında değerlendirilmemektedir.

“Bolu’da bana “Sürgün oldun, orada seni mahvedecekler” diyerek gönderdiler, ama Rabbim o kadar adaletli ve o kadar büyük ki sürgün dedikleri bu cezaevi bana çok iyi geldi. Burada Eskişehir H tipi kapalı cezaevinde bulunan kurum psikoloğu hanım o kadar iyi ki. Çok iyi bir kurum. Kurum idaresi, baş memurları, revir doktoru, personelleri de çok iyi insanlar. Keşke buraya yıllar önce gelseydim, onca cezaları almamış olurdum... LGBT’lerin buldukları cezaevleri hakkında onlarca yayınlar yaptınız. Eğer herhangi yeni basılacak yayınınız olursa, bu cezaevindeki kurum psikoloğu, kurum revir doktoru, kurum infaz koruma personelinin, kurum öğretmenin burada biz LGBTİ bireylerine karşı çok iyi davrandıklarını ve cezaevi psikolojisi yaşatmadıklarından da söz edip yer verebilir misiniz?”

“Uzun yıllardır cezaevindeyim. İki yıl önce hormon tedavime başladım.”

“Hormon tedavim ve diğer sağlık sorunlarımın tedavileri yapılmıyor. Hormon yerine bayıltıcı uyuşturucu psikolojik hap veriliyor. Sözde doktor bana “Senin tedavini yapmıyorum, beni kime şikayet ediyorsan et.” diyor.”

“Buraya sorunlarla karşılaşırım, zor durumda kalırım diye tereddütle gelmiştim, ama kurumun bayan psikoloğu, aynı Eskişehir’deki gibi, o kadar iyi kalpli çıktı ki diğerleri gibi meymenetsiz, önyargılı, transfobik değil.”

Yabancı Trans Kadın Mahpuslar

Son yıllarda savaşların etkisiyle giderek artan göç ve beraberinde getirildiği insan ve uyuşturucu ticareti gibi suçlar yabancı uyruklu mahpus sayısının hem küresel olarak hem de Türkiye'de yükselmesine neden olmuştur (UNODC 2009).

Yabancı uyruklu mahpusların adalet sisteminde karşılaştığı sorunlar dil engeli nedeniyle adalete erişim, yasal haklarını bilmeme, ailelerinden uzakta olmak ve yalıtılmışlık hissi, ayrımcılık, cezaevindeki mesleki ve diğer eğitim haklarından yararlanamama, maddi açıdan sınırlı destek almak olarak sıralanabilir (UNODC 2009).

2010 yılından bugüne kadar İstanbul Maltepe, Bilecik ve Çorum cezaevlerinden 5 kişi Brezilyalı, 1 kişi Azeri kökenli olmak üzere 6 yabancı uyruklu trans kadın mektup aracılığıyla Pembe Hayat'a ulaşmıştır. Diğer trans kadın mahpuslarla aynı koşu-
ta kalan yabancı translar, koşu arkadaşlarından maddi ve manevi olarak destek görmüş, Dilek İnce Giysi Bankası'ndan haberdar olmuş ve yararlanmış, Türkçe öğrenmiştir. Konsoloslukları ile iletişim halindedirler. Konsolosluklarından da umdukları ya da bekledikleri desteği görmediklerini, 6 ayda kısıtlı bir maddi destek aldıklarını belirtmektedirler. Dolayısıyla cezaevinde birlikte kaldıkları Türkiyeli translar en büyük destekleri olmuştur. Ancak 2015 yılında yeni bir düzenleme ile yabancı uyruklu trans kadınlar, yabancılar için oluşturulan koşu-
lara alınmışlardır.

“Maltepe Kapalı Cezaevinde yatmaktayım. Brezilyalıyım. Brezilyalı olduğum için Türkiye'de hiçbir tanıdığım olmadığı için sizden yardım istiyorum. İhtiyaçlarımızı ben ve arkadaşlarım için aşağıda yazdım...”

***“Bize Portekizce – Türkçe sözlük lazım, çünkü başka Brezilyalı arkadaş geldiği için başka koşu-
ta kaldığı için ve Türkçe bilmediği için onun da Portekizce Türkçe sözlüğe ihtiyacı var. Bir de bu arkadaşım kulağında sorun olduğu için cihaz kullanıyor ve cihazı sorun olduğu için duyamıyor. Bu yüzden arkadaşıma yardım edilmesini istiyorum. Büyük sözlük gönderirseniz çok iyi olur, çünkü arkadaşım küçük kelimeleri görmüyor. Sonsuz teşekkür ederim.”***

“Kıyafetleri ve ayakkabıları aldık çok beğendik ve mutlu olduk. Yardım etmeye devam edebilir misiniz? Sözlükler için çok teşekkürler, çok iyi oldu çünkü her gün Türkçe öğreniyoruz.”

“Ben hücredeyim. Benim moralim çok bozuldu. Adalet Bakanlığı Türk travestiler ve yabancı travestileri ayırdılar. Neden bilmiyoruz. Biz 3 no’lu L tipi kapalı cezaevinde kalıyoruz. Bizim Türk travestileri 1 no’lu L tipi kapalı cezaevinde kalıyorlar... Burada 5 kişiyiz. Türk arkadaşlarımızın yanına gitmek istiyoruz. Ben 2 gündür yemek yiyemiyorum. Açlık grevindeyim. Türk arkadaşlarımın oraya gidene kadar açlık grevim devam edecek... Burası yabancı cezaevi. Aynı zamanda yabancı erkekler biz burada zor şartlar altında kalıyoruz. Diğer travestiler burada yalnız hücrede kalıyorlar, çünkü anlaşamıyoruz. Türk travestiler ekonomi olarak olanlar var onlar içinde daha iyi anlaşılırdık ve sosyalleşiyorduk. Ağlamaktan göz yaşlarım artık akıyor ve çok kötüyüm kafayı yiyecek durumdayım.”

“Biz çok kötüyüz. Maltepe 3 no’lu bize uygun değil. Biz burada mağduru. Benim kaldığım hücrede köpeği bağlasan köpek bile kalmaz. Burası bize uygun değil. Acımızı sadece Allah biliyor. Burada psikolojimiz çok bozuk. Türk eşcinsel arkadaşlarımızın yanında psikolojimiz çok iyidir. Sizlerden ricam bizleri bu cezaevinde yalnız bırakmayın. Bizleri arkadaşlarımızın yanına geri gönderin. Vallahi ölüyoruz. Burada bizim hücre cezamız yok, hücrede tutmaları çok yanlıştır.”

“Eşcinsel arkadaşlarım beraber kalmak istiyoruz. Ben onlardan ayrı kalıyorum. 10 aydır hücrede kalıyorum. Psikolojim iyi değil. Biz Brezilyalıyız. Hepimiz beraber kalmak istiyoruz. Onlar erkeklerle birlikte kalıyorlar, ama istemiyorlar. Biz beraber kalmak istiyoruz.”

“Ben nereye kadar yalnız kalacam. 30 yıl 6 ay cezamı yalnız çekmem imkansız. Burada yapayalnızım, konuşacak kimsem yok. Ben yalnız kalmayı hak etmiyorum. LGBT olmak suç mu? Maltepe L tipi cezaevinde tam 10 kişi var. Biz ise Maltepe 3 no’lu cezaevinde 5 kişi var. Arkadaşlarım benim bütün ihtiyaçlarımı karşılıyorlardı. Şimdi ise iyi beslenemiyorum, çeşme suyu içiyorum, yemekler çok kötü, bu cezaevi bize uygun değil. Ben olayımda kekeme oldum. 50 gün Bakırköy Hastanesinde kalmıştım. Ben konuşmadığım zaman kekemeliğim artıyor çünkü konuşacak kimsem yok.”

Sonuç ve Öneriler

Trans kadınlar, aile, okul ve iş yaşamlarında ayrımcılık ve şiddet yaşamakta, bu onları riskli davranışlar almaya iten bir yaşama itmektedir. Trans kadınların, hayatın her alanında yaşadıkları bu ayrımcı uygulamalar ve şiddetin önlenmesi ve transfobi ile mücadele etmek için öncelikli olarak cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ibarelerinin eşitlik ve ayrımcılık karşıtı yasalara eklenmesi gerekmektedir.

Trans kadınlar, adalet sistemi içinde kolluk kuvvetlerinin ve hakimlerin de ayrımcı uygulamalarına ve şiddetine maruz kalmaktadırlar. Adalet sistemindeki transfobi ve homofobi ile mücadele etmek için tüm personelin cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği eşitliği konularında eğitilmeleri gerekmektedir. Ayrıca bu temelde ayrımcılık yapan kamu personeli hakkında cezai işlem yapılması da ilgili yönetmeliklere eklenmelidir. Cezaevi personeli ve idaresi için de benzer eğitimler sağlanmalı ve mahpuslara davranış konusunda cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim temelinde ayrımcılık yapılamayacağına ilişkin genel standartlar oluşturulması gerekmektedir.

Cezaevine yerleştirilirken uygulanan çıplak aramaya derhal son verilmesi gerekmektedir. Onur kırıcı bir şekilde uygulanan çıplak arama, yasalara da aykırıdır.

Trans kadınlar, diğer mahpuslarla aynı haklara (çalışma sağlık, spor, açık cezaevi hakkı, havalandırma İş-Kur işlerinde çalıştırılma) sahiptirler ve güvenlik gerekçesiyle ya da keyfi olarak bu haklardan mahrum bırakılamazlar.

Tüm mahpuslar gibi, trans mahpuslar da cezaevlerine girişte sağlık kontrolünden geçmeli ve sağlık hizmetlerinden eşit olarak yararlanmalıdır. Ayrıca özel ihtiyaçları olan hormon tedavisi ile isteniyorsa cinsiyet düzeltimi operasyonları sağlanmalıdır.

Güvenlik gerekçesiyle tecrit uygulamak yerine, insan hak ve onuruna uygun mekanizmalar geliştirilmelidir. Trans mahpuslar ve diğer tüm mahpuslar için tecavüz ve diğer saldırılardan korunmak için programlar oluşturulmalı, bu türden saldırıların gerçekleşmesi halinde etkili ve erişilebilir bir şikayet mekanizması kurulmalıdır.

Yabancı uyruklu trans kadınlar için konsolosluk temsilcileri ve aileleriyle rahat temas kurmaları sağlanmalı, hakları konusunda kendi dillerinde bilgilendirme yapılmalı, Türkçe dil eğitimi, kütüphanede yabancı dilde kitap, dini ve beslenme ihtiyaçları karşılanmalıdır.

Sivil toplum örgütleri, mektup ve ziyaretlerle dayanışmaya devam etmeli ve raporlama ve izleme ile cezaevinde yaşanan hak ihlalleri ve şiddetin görünür olmasına ve önlenmesine katkı vermeye devam etmelidir. Sivil toplum örgütlerinin cezaevi ziyaretleri ve çalışmaları Adalet Bakanlığı ve cezaevi yönetimi tarafından kolaylaştırılmalıdır.

Son olarak, Adalet Bakanlığı LGBTİ mahpuslarla yaşanan sorunlara çözüm olarak bir süre önce “Pembe Hapishane” adıyla ayrı bir cezaevi uygulamasını gündeme getirdi. Gerçekten bazı mektuplarda ayrı bir LGBTİ hapishanesi, içeride yaşanan şiddeti azaltacağı, en azından “daha kötü olamayacağı” için olumlu karşılanmaktadır. Ancak alanda çalışan sivil toplum örgütleri uygulamanın sakıncalarına dikkat çeken ortak bir açıklama² yayınladı. Bu uygulama; kimliğini ya da yönelimini ailesine açmamış LGBTİ mahpuslar için bir çözüm olmayacağı gibi, tek bir cezaevi olması, ülkenin her yerinden gelecek olan trans mahpusların varsa çok sınırlı olan ziyaretçi haklarını ortadan kaldıracığı ve ziyarete gelen aile ve arkadaşların da damgalanmasına neden olacağı için eleştirildi. Son söz olarak, bu sorunların çözümü için alanda çalışan sivil toplum örgütlerinin sürece dahil edilmesini Adalet Bakanlığı’ndan bir kez daha talep ediyoruz.

Kaynakça

- 2016.** CİSST. “Hapishanede Engelli, Yabancı, LGBTİ Olmak: Özel İhtiyaçları Olan Mahpuslar ve İlgili Sivil Toplum Örgütleri Ağı Projesi Raporu.” Hazırlayan. Zeynep Alpar.
<https://ozelihtiyaclimahpuslar.wordpress.com/2014-2015-ozel-ihtiyaclari-olan-mahpuslar-raporu/>
- 2016.** IPRT. “Out on the Inside: The Rights, Experiences and Needs of LGBT People in Prison.”
http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:1wRXQIX3mzUJ:www.iprt.ie/files/IPRT_Out_on_the_Inside_2016_EMBARGO_TO_1030_Feb_02_2016.pdf+&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr&client=safari
- 2016.** Center for American Progress. “Unjust: How The Broken Criminal Justice System Fails LGBT People.”
<http://www.lgbtmap.org/file/lgbt-criminal-justice.pdf>
- 2015.** CİSST. “Voltaçark: Hapiste LGBTİ Olmak”. Derleyen Rosida Koyuncu.
<https://ozelihtiyaclimahpuslar.wordpress.com/tag/rosida-koyuncu/>
- 2015.** CİSST. “Hapiste Engelli, Yabancı, LGBTİ Olmak”. Konferans Kitabı.
<https://ozelihtiyaclimahpuslar.wordpress.com/konferans-kitabi-hapishanede-engelli-yabanci-lgbti-olmak/>
- 2015.** Black&Pink. “Coming Out Of Concrete Closets: A Report On Black & Pink’s National LGBTQ Prisoner Survey.”
<http://www.blackandpink.org/wp-content/uploads/Coming-Out-of-Concrete-Closets.-Black-and-Pink.-October-21-2015..pdf>
- 2014.** ACLU & NCLR. “Know Your Rights: Laws, Court Decisions, and Advocacy Tips to Protect Transgender Prisoners”.
https://www.aclu.org/files/assets/121414-aclu-prea-kyrs-1_copy.pdf
- 2013.** KAOS GL. “2013 yılında Türkiye’de Gerçeklesen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu”.
- 2013.** Pembe Hayat & KAOS GL. “2013 Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu”.
- 2009.** BM Uyuşturucu ve Suç ile Mücadele Ofisi. “Özel İhtiyaçlara Sahip Mahpuslar Üzerine Elkitabı”. Türkçe yayın: CİSST.
<https://ozelihtiyaclimahpuslar.wordpress.com/bm-ozel-ihtiyaclara-sahip-mahpuslar-el-kitabi/>

Türkiye'de Trans Kadın Mahpuslar